

پاسخنامه مدارس شهرستان

نام کتاب: شرح ابن عقیل، از باب اعمال المصدر تا التصریف

لطفاً به همه سؤالات تستی و ۸ سؤال تشریحی پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه به سؤال آخر نمره داده نمی‌شود (تستی ۱ و تشریحی ۲ نمره)

سؤالات تستی:

۱. کدام وزن، از اوزان مبالغه‌ای که بدیل از اسم فاعل است، شمرده نمی‌شود؟
 ا. فَعَال ب. فَعُول ج. فَعِيل د. فُعَل
۲. در کدام مثال، افعال تفضیل درست به کار نرفته است؟
 ا. الزیدان افضل القوم ب. الزیدان الافضل ج. الزیدان افضل من عمرو د. الزیدان افضل القوم
۳. عبارت «تابع شبه الصفة حقيقة القصد به منكشفه»، تعریف کدام یک از توابع است؟
 ا. صفت ب. عطف بیان ج. بدل د. تأکید
۴. ترخیم نمودن کدام گزینه صحیح نیست؟
 ا. جعفر ب. فاطمه ج. عبد شمس د. معدی کرب

سؤالات تشریحی:

۱. نوع اعراب را در موارد زیر نوشته، برای هر کدام مثال بزنید.
 ا. يجوز فی تابع معمول اسم الفاعل المجرور بالاضافة ...
 ب. يجوز فی مفعول اسم الفاعل العامل اذا يليه مفعوله ...
 ج. إذا اضيف المصدر الى الفاعل فيجوز فی تابعه ...
- ج. الجرّ و النصب نحو هذا ضارب زيد و عمرو و عمراً.
 ج. الجرّ و النصب نحو هذا ضارب زيد و زیداً
 ج. الجر و الرفع نحو عجت من شرب زيد الظریف و الظریف

* الصفة المشبهة اما ان تكون بالالف و اللام او مجردة عنهما و على كل من التقديرين لا يخلو المعمول من احوال ستة ...
 ۲. حالات معمول صفت مشبیه را بنویسید.

المعمول بأل - ان يكون مضافاً لما فيه أل - ان يكون مضافاً الى ضمير الموصوف - ان يكون مضافاً إلى مضاف إلى ضمير الموصوف - ان يكون مجرداً من ال دون الاضافة - ان يكون المعمول مجرداً من أل و الاضافة.

۳. نقش ترکیبی «ما» در «نعم ما يقول الفاضل» و ترکیب مخصوص به مدح را بنویسید. ۱۵۵/۲ - ۱۵۶

در «ما» دو نظر هست: نکره و تمییز - معرفه و فاعل. در مخصوص به مدح هم دو ترکیب وجود دارد: مبتدا است و جمله قبل خبر آن است و یا خبر است برای مبتدای محذوف.

۴. اگر صفت را از صفتیت قطع کنیم چه حرکتی می‌پذیرد؟ ترکیب آن را بنویسید و توضیح دهید حذف منوع چه حکمی دارد. ۱۸۹/۲ - ۱۹۰

رُفِعَ عَلَى اضْمَارٍ مَبْتَدَاً أَوْ نُصِبَ عَلَى اضْمَارٍ فَعْلٍ. يَجُوزُ حَذْفُ الْمَنْعُوتِ وَاقَامَةُ النَّعْتِ مَقَامَهُ إِذَا دَلَّ عَلَيْهِ دَلِيلٌ.

* تابع ذی الضم المضاف دون آل / ألزمه نصباً كأزيد ذا الحیل. ۲۴۳/۲

۵. بیت را توضیح دهید.

یعنی در تابع منادای مضموم (مفرد معرفه و نکره مقصوده)، نصب واجب است اگر آن تابع، مضاف باشد و آل هم نداشته باشد.

۶. علت منع صرف کلمات زیر را بنویسید. ۲۹۶-۲۹۸-۲۹۹-۳۰۲/۲

حمراء	ج. الف تأنيث	أحمر	ج. وصفیت - وزن افعال (وزن الفعل)
سكران	ج. الف و نون زائده، وصفیت	ثلاث	ج. وصفیت، عدلیت
مصايح	ج. جمع منتهی الجموع	جوار	ج. جمع منتهی الجموع
غطفان	ج. علمیت، الف و نون زائده	فاطمة	ج. علمیت، تأنيث به تاء.

۷. موارد زیر از جهت اظهار و اضمار «أن ناصبه» چه حکمی دارند؟

۳۱۸-۳۱۹-۳۲۱/۲

- أ. بین لام الجر و لا النافية ج. واجب الاظهار
ب. بعد لام الجر و لم تصحبها لا النافية ج. جاز الاظهار و الاضمار
ج. بعد لام الجر المسبوقة بكان المنفیة ج. واجب الاضمار
د. بعد الفاء المجاب بها نفی محض ج. واجب الاضمار

۸. جمله «أنا زيد فمنطلق» را ترکیب کرده و توضیح دهید اصل آن چه بوده است؟ ۳۵۸/۲

أنا حرف تفصیل و هی قائمه مقام اداة الشرط و فعل الشرط و المذكور بعدها جواب الشرط و الأصل «مهما یک من شیء فزید منطلق».

۳۷۵/۲ تا ۳۷۸

۹. تمییز هر کدام از موارد زیر به چه شکلی است؟

- أ. عشرون ج. مفرد منصوب
ب. عدد مرکب ج. مفرد منصوب
ج. کم استفهامیه ج. مفرد منصوب و جایز است که مجرور شود به «من» مقدر اگر «کم» بعد از حرف جرّ باشد ۳۸۵
د. ثلاثة ج. جمع و مجرور